

Brusel 16. února 2022
(OR. en)

5959/1/22
REV 1

COMPET 71
IND 28
MI 87
RECH 59
ENT 11
MAP 5
TELECOM 37

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Č. dok. Komise: COM(2022) 31 final/2

Předmět: SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ,
EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU
A VÝBORU REGIONŮ Strategie EU pro normalizaci Stanovování
celosvětových norem na podporu odolného, zeleného a digitálního
jednotného trhu EU

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2022) 31 final/2.

Příloha: COM(2022) 31 final/2

V Bruselu dne 2.2.2022
COM(2022) 31 final/2

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Strategie EU pro normalizaci
Stanovování celosvětových norem na podporu odolného, zeleného a digitálního
jednotného trhu EU**

Strategie EU pro normalizaci

Stanovování celosvětových norem na podporu odolného, zeleného a digitálního jednotného trhu EU

I. Úvod – Normy podporující unijní hodnoty, politické cíle a provádění regulačních předpisů

Normy jsou jádrem jednotného trhu EU. Za posledních 30 let bylo v rámci evropského systému normalizace vypracováno více než 3 600 harmonizovaných norem, které společně umožňují prokázat soulad s právními předpisy EU, a také mnoho dalších evropských norem a technických specifikací na podporu interoperability, bezpečnosti občanů EU a ochrany životního prostředí. Evropské normy přinesly společně a spotřebitelům značné výhody, neboť vytvořily rovné podmínky na jednotném trhu pro podniky a zvýšily důvěru spotřebitelů.

Evropská normalizace funguje ve stále konkurenčnějším globálním kontextu. Řada třetích zemí zaujímá k normalizaci asertivní postoj a poskytuje svým průmyslovým odvětvím konkurenční výhodu, pokud jde o přístup na trh a zavádění technologií.

Konkurenceschopnost Evropy, její technologická suverenita, schopnost snižovat závislost a ochrana hodnot EU, včetně našich sociálních a environmentálních ambicí, budou záviset na tom, jak úspěšní budou evropští aktéři v oblasti normalizace na mezinárodní úrovni. Týká se to nejen velmi dobrých dovedností v oblasti normalizace napříč průmyslem a akademickou obcí, ale zároveň to vyžaduje, aby byla evropská normalizace aktivnější, flexibilnější a zaměřená na předvídání potřeb v oblasti normalizace.

Evropská normalizace zároveň musí reagovat na stále rychlejší tempo inovací a musí rychle vypracovávat normy, a zároveň si udržet kvalitní výstupy. Jiná, často soukromá a mimoevropská průmyslová konsorcia, mají k tvorbě norem jednodušší a rychlejší přístup. Zejména v případě nových a vznikajících technologií nedokáže evropský systém normalizace často vypracovat normy včas, a tím ztrácí důležitou výhodu „prvního tahu“ prostřednictvím normalizace.

Ačkoli evropská normalizace znamenala při vytváření jednotného trhu EU úspěch, strategický význam norem nebyl dostatečně uznán, což bylo na úkor vedoucího postavení EU při jejich stanovování. To se musí změnit. S ohledem na zpětnou vazbu k tomuto plánu¹ navrhuje tato strategie soubor opatření, jejichž cílem je znovu učinit normy ústředním prvkem odolného, zeleného a digitálního jednotného trhu EU a posílit globální úlohu evropského systému normalizace.

II. Využití evropského systému normalizace k podpoře realizace souběžné zelené a digitální transformace a odolnosti jednotného trhu

Digitální a zelená transformace průmyslových odvětví EU a dobře fungující a odolný jednotný trh závisí na systému normalizace, který odpovídajícím způsobem odráží politické priority EU. Ambice EU na cestě ke klimaticky neutrálnímu, odolnému a oběhovému hospodářství nelze splnit bez evropských norem pro zkušební metody, systémy řízení nebo řešení interoperability. V celosvětové soutěži o vedoucí postavení v digitální oblasti má pro konkurenceschopnost EU zásadní význam schopnost vytvářet mezinárodní normy pro digitální produkty, procesy a služby jako globální referenční kritéria. Stručně řečeno, politické ambice EU v oblasti odolné, zelené a digitální ekonomiky nebudou naplněny, pokud budou související normy definovány v jiných regionech světa.

¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13099-Standardisation-strategy/feedback_cs?p_id=25976796

Kromě probíhající normalizační činnosti napříč průmyslovými ekosystémy se proto Evropská unie dnes potýká s kritickými „naléhavými záležitostmi v oblasti normalizace“ v oblastech, kde je v nadcházejících letech potřebné zavedení norem, aby se zabránilo strategickým závislostem a aby se ukázalo celosvětové vedoucí postavení EU v oblasti zelených a digitálních technologií. Na základě analýzy strategických závislostí v aktualizované průmyslové strategii² a příspěvků zúčastněných stran prostřednictvím průmyslových aliancí byla zjištěna naléhavá potřeba vypracovat normy v těchto strategických oblastech: normy pro překonání současných překážek v oblasti výroby očkovacích látek a léčivých přípravků proti onemocnění COVID-19, normy na podporu recyklace kritických surovin, normy na podporu zavádění hodnotového řetězce pro čistý vodík, normy podporující nízkouhlíkový cement vzhledem k významnému potenciálu snížení emisí, normy pro certifikaci čipů z hlediska bezpečnosti, pravosti a spolehlivosti a normy pro údaje posilující interoperabilitu dat, sdílení dat a opakované použití dat na podporu společných evropských datových prostorů.

Komise předloží řadu opatření s cílem tyto naléhavé záležitosti v oblasti normalizace řešit a lépe tyto naléhavé záležitosti a potřeby určovat a předvídat v budoucnu.

Za prvé, Komise bezprostředně zareaguje na výše uvedené naléhavé záležitosti v oblasti normalizace, jak je uvedeno v ročním pracovním programu Unie v oblasti normalizace na rok 2022. Komise podá žádosti o normalizaci, bude včas spolupracovat s příslušnými společenstvími zúčastněných stran a podpoří tuto práci rovněž finančními prostředky. Komise vyzývá evropské normalizační organizace, aby realizaci této práce bezodkladně upřednostnily.

Za druhé, nové fórum na vysoké úrovni bude sdružovat zástupce členských států, evropských normalizačních organizací a národních normalizačních orgánů, průmyslu, občanské společnosti³ a akademické obce s cílem pomoci stanovit priority, poskytovat poradenství ohledně budoucích potřeb v oblasti normalizace, koordinovat účinné zastupování evropských zájmů na (mezinárodních) normalizačních fórech a zajistí, že činnosti v oblasti evropské normalizace budou vyhovovat potřebám, aby se hospodářství EU stalo ekologičtější, digitálnější, spravedlivější a odolnější. Kromě toho bude fórum pracovat na posílení technických odborných znalostí a dovedností v oblasti norem. Na operativní úrovni budou v práci pokračovat specializované podskupiny. Fórum na vysoké úrovni bude úzce spolupracovat se stávajícími skupinami odborníků, jako je průmyslové fórum, sbor pro datové inovace, průmyslové aliance, jakož i Evropské fórum pro výzkum v oblasti bezpečnosti⁴. Subjektům činným v oblasti normalizace se tak umožní, aby rychleji a lépe reagovaly v souladu s potřebami inovátorů a uživatelů. Pro zajištění politické shody je klíčové, aby se do diskuse o prioritách EU v oblasti normalizace zapojil Evropský parlament a Rada, což bude usnadněno díky každoroční akci na vysoké úrovni.

Za třetí, společně s fórem na vysoké úrovni zahájí Komise proces přezkumu stávajících norem, aby určila potřeby revizí nebo vypracování nových norem za účelem splnění cílů Zelené dohody pro Evropu a evropské digitální dekády a podpory odolnosti jednotného trhu.

Za čtvrté, Komise zřídí na technické úrovni *centrum excellence EU pro normy* s cílem lépe koordinovat a využívat stávající odborné znalosti v oblasti normalizace, které jsou rozptýleny v rámci Komise, agentur EU a společných podniků. Centrum bude v úzké součinnosti s členskými státy pracovat na předvídání budoucích potřeb v oblasti normalizace, podporovat práci v prioritních oblastech normalizace a monitorovat mezinárodní normalizační činnosti. Centrum umožní lépe reagovat na žádosti veřejného sektoru o vypracování pokynů a specifikací v oblastech, jako je elektronická identifikace, elektronická veřejná správa nebo evropská infrastruktura blockchainových

² COM(2021) 350 final.

³ Včetně spotřebitelských organizací a zúčastněných stran v oblasti životního prostředí a v sociální oblasti.

⁴ Fórum umožňuje vnitrostátním orgánům výměnu názorů a zkušeností ohledně toho, jak odstranit hlavní překážky bránící využívání výzkumu v oblasti bezpečnosti, přičemž jeho cílem je podpořit jednotný a strategický přístup k tvorbě politik v oblasti výzkumu bezpečnosti v EU.

služeb. Komise zřídí funkci vrchního úředníka pro normalizaci, který bude řídit práci *centra excellence* a zajišťovat celkový dohled a koordinaci různých normalizačních činností v rámci Komise.

Za páté, ve spolupráci s evropskými normalizačními organizacemi bude Komise pracovat na řešeních a stanoví jasné cíle pro urychlení každého kroku tvorby norem, o něž se opírá provádění právních předpisů EU. Vyžaduje to zvýšené úsilí všech stran. K tomuto úsilí patří i zlepšení souladu nově vytvořených norem s právem EU, aby se usnadnilo jejich včasné přijímání. Dále je nutné, aby evropské normalizační organizace zkrátily dobu mezi přijetím harmonizované normy a jejím formálním dodáním Komisi⁵. I když se doba mezi dodáním a zveřejněním odkazu v *Úředním věstníku Evropské unie* v letech 2020 a 2021 zkrátila, bude Komise rovněž pokračovat v práci na rychlejším zveřejňování norem a zároveň plnit svou odpovědnost za ověřování toho, zda splňují požadavky práva EU.

Pokud jde o podnikatelské služby, pokrok v minulosti byl poměrně pomalý a normy v oblasti služeb stále představují pouze 2 % všech evropských norem. Komise pokročila ve svém posuzování nejrelevantnějších oblastí, v nichž by harmonizované normy mohly zlepšit konkurenceschopnost a omezit překážky na trhu, včetně norem v oblasti služeb pro pokročilou výrobu a stavebnictví. Komise spolupracuje se zúčastněnými stranami s cílem v této práci v oblasti podnikatelských služeb dále pokročit.

Další oblastí, kterou bude Komise společně se zúčastněnými stranami posuzovat, je zadávání veřejných zakázek jako nástroj na podporu zavádění norem pro inovativní, zelené a digitální produkty.

Komise:

- bude spolupracovat s evropskými normalizačními organizacemi, zúčastněnými stranami a dalšími partnery na okamžitém řešení zjištěných naléhavých záležitostí v oblasti normalizace, pokud jde o výrobu očkovacích látek a léčivých přípravků proti onemocnění COVID-19, recyklaci kritických surovin, hodnotový řetězec pro čistý vodík, nízkouhličkový cement, certifikaci čipů a normy pro údaje,
- zřídí fórum na vysoké úrovni, které bude Komisi nápomocno při předvídání nadcházejících priorit v oblasti normalizace, a bude spolupracovat s Evropským parlamentem a Radou s cílem zajistit pro tyto priority politickou shodu,
- zohlední priority v oblasti normalizace v ročním pracovním programu Unie v oblasti normalizace od roku 2022,
- přezkoumá stávající normy s cílem určit potřeby revizí nebo vypracování nových norem za účelem splnění cílů Zelené dohody pro Evropu a evropské digitální dekády a podpoří odolnost jednotného trhu EU,
- zřídí *centrum excellence EU pro normy* s cílem shromáždit odborné znalosti v oblasti normalizace a jmenuje vrchního úředníka pro normalizaci, který bude tuto síť řídit a zajišťovat dohled Komise nad sladěním normalizačních činností s cíli politiky a strategickými zájmy EU,
- bude spolupracovat s evropskými normalizačními organizacemi na konkrétních řešeních a cílech, aby se urychlilo vypracování a přijetí norem a zavedla konkrétní řešení k dosažení větší soudržnosti norem předložených ke zveřejnění odkazem v *Úředním věstníku Evropské unie*.

III. Zachování integrity, inkluzivnosti a dostupnosti evropského systému normalizace – zavedení zásad řádné správy

V rámci evropského systému normalizace mají evropské normalizační organizace – Evropský výbor pro normalizaci (CEN), Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice (CENELEC) a Evropský ústav pro telekomunikační normy (ETSI) – privilegovanou a významnou úlohu: jsou jedinými

⁵ Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1025/2012 ze dne 25. října 2012 o evropské normalizaci, COM(2022) 30.

organizacemi, které jsou způsobilé projednat žádosti o normalizaci vydané Komisí. Tato úloha vyplývá z volby normotvůrce EU požádat tyto organizace, které se řídí soukromým právem, o vypracování norem a produktů normalizace podle článku 10 nařízení (EU) č. 1025/2012 o evropské normalizaci.

Zvláštní postavení evropských normalizačních organizací s sebou nese povinnosti. Normy se více než kdy jindy musí zabývat nejen technickými složkami, ale také základními demokratickými hodnotami a zájmy EU, jakož i zelenými a sociálními zásadami. Například normy pro kybernetickou bezpečnost nebo odolnost kritické infrastruktury mají strategický rozměr. To je obzvláště důležité, pokud jde o harmonizované normy přijaté na základě harmonizačních právních předpisů EU, na něž byly odkazy zveřejněny v *Úředním věstníku Evropské unie* a které Soudní dvůr považoval za součást unijního práva pro účely výkladu těchto norem⁶. Aby se zajistilo, že evropský systém normalizace bude v tomto ohledu přinášet očekávané výsledky, měla by být přijata opatření k zajištění toho, aby podporoval zájmy a hodnoty EU.

Komise je znepokojena tím, že dnešní rozhodovací procesy v rámci evropských normalizačních organizací, zejména v ústavu ETSI, umožňují nestejně hlasovací právo zvýhodňující určité podnikové zájmy: některé nadnárodní společnosti získaly více hlasů než orgány, které zastupují celé společenství zúčastněných stran. Proto se Komise domnívá, že je třeba zavést administrativní zásady a zásady řádné správy, pokud evropské normalizační organizace jednají na základě evropských žádostí o normalizaci a vypracovávají normy, které se používají k prokázání souladu s pravidly stanovenými v zájmu občanů EU.

Komise proto dnes předkládá návrh nařízení, kterým se mění nařízení (EU) č. 1025/2012. V uvedeném návrhu se stanoví, že k rozhodování o žádostech Komise o normalizaci jsou oprávnění zástupci národních normalizačních orgánů EU a EHP, kteří mají v každé fázi tvorby normy požadované Komisí rozhodovací pravomoc. Díky vyváženému zastoupení zúčastněných společenských subjektů v národních normalizačních orgánech se zvýší otevřenost, transparentnost a inkluzivnost procesu.

Malé a střední podniky jsou důležitou hnací silou inovací a uživateli norem. Je však třeba zlepšit jejich přístup k procesům tvorby norem a k normám. Článek 6 nařízení (EU) č. 1025/2012 stanoví podmínky, které jsou pro malé a střední podniky příznivější (volný přístup k návrhům norem, přístup k činnostem národních normalizačních orgánů, uplatňování zvláštních sazeb za normy atd.).

S ohledem na výše uvedené a v zájmu doplnění změny nařízení (EU) č. 1025/2012 vyzývá Komise evropské normalizační organizace, aby do konce roku 2022 předložily návrhy na modernizaci své správy. Měly by zahrnovat řešení nerovnoměrného a netransparentního zastupování průmyslových zájmů a větší zapojení malých a středních podniků, občanské společnosti a uživatelů. Evropské normalizační organizace by měly rovněž zvážit volný přístup k normám a dalším produktům normalizace. Komise je připravena zahájit s evropskými normalizačními organizacemi konstruktivní dialog prostřednictvím stávajících fór, aby jim pomohla tohoto cíle dosáhnout. Nebude-li dosaženo dostatečného pokroku, Komise v případě potřeby zváží návrh revize nařízení (EU) č. 1025/2012. Komise zahájí hodnocení nařízení (EU) č. 1025/2012 ve druhém čtvrtletí 2022.

Pro zlepšení přístupu k rozvoji normalizace a k normám samotným lze na vnitrostátní úrovni učinit více. Komise proto zahájí proces vzájemného hodnocení mezi členskými státy EU a národními normalizačními orgány s cílem vyměňovat si osvědčené postupy a podporovat nové nápady, jak usnadnit zavedení podmínek příznivých pro malé a střední podniky a zapojení občanské společnosti a uživatelů v celé Unii. Kromě toho Komise využije stávající sítě, včetně sítě Enterprise Europe Network, aby oslovila širší publikum malých a středních podniků, uspořádala školení a informační setkání a poskytla materiály s pokyny.

⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. října 2016, C-613/14, ECLI:EU:C:2016:821.

Nedávne právní předpisy⁷ a návrhy Komise⁸ stanoví pravomoc Komise přijímat ve zvláštních případech technické nebo společné specifikace prostřednictvím prováděcích aktů. Vzhledem k úloze, kterou harmonizované normy mají v harmonizačních právních předpisech EU, byla tato možnost začleněna jako záložní řešení, aby se zajistilo uplatnění veřejného zájmu i tehdy, kdy harmonizované normy neexistují nebo jsou nedostatečné. Aby se zabránilo roztržitosti odvětvových přístupů, bude Komise usilovat o horizontální přístup, pokud jde o kritéria a postupy pro to, kdy a za jakých podmínek by Komise mohla být zmocněna k vypracování společných specifikací prostřednictvím prováděcích aktů v případech, kdy to příslušné právní předpisy stanoví. Mohlo by tomu tak být například v případě, kdy mají normy zpoždění nebo je proces zablokovan kvůli nedostatečné shodě mezi zúčastněnými stranami. Nově vytvořené *centrum excellence EU* oznámené v této strategii poskytnou nezbytné technické odborné znalosti pro vypracování těchto společných specifikací.

Komise:

- předkládá legislativní návrh na změnu nařízení (EU) č. 1025/2012, v němž navrhuje základní kritéria, která je třeba dodržet při vyřizování evropských žádostí o normalizaci podle článku 10 nařízení (EU) č. 1025/2012,
- vyzývá evropské normalizační organizace, aby do konce roku 2022 předložily návrhy na modernizaci své správy tak, aby plně zastupovaly veřejný zájem a zájmy malých a středních podniků, občanské společnosti a uživatelů a usnadnily přístup k normám,
- zahájí hodnocení nařízení (EU) č. 1025/2012 s cílem posoudit, zda je stále vhodné pro daný účel,
- do konce roku 2022 zahájí proces vzájemného hodnocení mezi členskými státy a národními normalizačními orgány s cílem dosáhnout lepší inkluze, a to i pro občanskou společnost a uživatele, a zajistit podmínky pro normalizaci, které jsou příznivé pro malé a střední podniky,
- vypracuje horizontální přístup k vývoji technických nebo společných specifikací prostřednictvím prováděcích aktů v rámci odvětvových právních předpisů.

IV. Stanovování celosvětových norem: podpora vedoucího postavení EU jako průkopníka klíčových technologií a prosazování základních hodnot EU

Evropská unie má tradičně silnou globální stopu v mezinárodních normalizačních činnostech a dobré výsledky v převádění mezinárodních norem do norem evropských. Evropští odborníci a národní normalizační orgány jsou dnes i nadále důležitými aktéry, ale geopolitické prostředí se v posledních letech výrazně změnilo: jiní aktéři uplatňují mnohem asertivnější přístup k mezinárodní normalizaci než EU a získaly vliv v mezinárodních normalizačních výborech. Cílem EU je utvářet mezinárodní normy v souladu se svými hodnotami a zájmy, čelí však přitom silné konkurenci⁹.

EU a její členské státy musí podporovat strategičtější přístup k mezinárodním normalizačním činnostem, zejména v Mezinárodní telekomunikační unii (ITU), Mezinárodní organizaci pro normalizaci (ISO) a Mezinárodní elektrotechnické komisi (IEC), ale také v dalších příslušných globálních partnerstvích, fórech a konsorciích¹⁰, s cílem zajistit globální konkurenceschopnost EU, její bezpečnost a otevřenou strategickou autonomii, jakož i její schopnost prosazovat své hodnoty.

Členské státy EU, normalizační orgány EU a průmyslová odvětví EU účinně nekoordinují a nesdílejí zdroje na podporu mezinárodních normalizačních procesů a zásad Světové obchodní organizace

⁷ Nařízení (EU) 2019/1009 o hnojivých výrobcích, nařízení (EU) 2017/745 o zdravotnických prostředcích, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/746 ze dne 5. dubna 2017 o diagnostických zdravotnických prostředcích *in vitro*, směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2102 ze dne 26. října 2016 o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru a nařízení (EU) 2019/881, akt o kybernetické bezpečnosti.

⁸ Umělá inteligence (COM(2021) 206), baterie (COM(2020) 798), strojní výroby (COM(2021) 202), trh s vodíkem a plynem (COM(2021) 804).

⁹ Viz také analýza ve zprávě Komise o strategickém výhledu (2021).

¹⁰ Např. 3GPP, OneM2M, IETF, IEEE, W3C, OASIS, ECMA International, UN/CEFACT.

(WTO), jako je otevřenost, transparentnost a konsenzus. Vedlo to k situaci, kdy v citlivých oblastech, jako jsou lithiové baterie, rozpoznávání obličeje nebo digitální dvojče, zaujímají v mezinárodních technických výběrech vedoucí postavení jiné regiony světa, které podporují svá technologická řešení, jež jsou často neslučitelná s hodnotami, politikami a regulačním rámcem EU.

Je třeba zlepšit koordinaci mezi členskými státy EU, národními normalizačními orgány a zainteresovanými stranami v EU, aby se posílil hlas EU v oblasti celosvětové normalizace. *Centrum excellence EU pro normy* bude monitorovat příslušné mezinárodní normalizační činnosti a na politické úrovni bude podporována koordinace prostřednictvím fóra na vysoké úrovni, jak je oznámeno v této strategii.

Zvláštní kritická situace se týká normalizace internetu s cílem podpořit svobodný, otevřený, přístupný, inkluzivní a bezpečný globální internet. V posledních letech je mezinárodní normalizace internetových protokolů stále více zpolitizovaná, přičemž hrozí, že bude omezen vývoj globálního otevřeného internetu a bude narušen proces digitalizace ve světě. Komise se bude touto otázkou aktivně zabývat: v úzké spolupráci s podobně smýšlejícími partnery a v návaznosti na práci skupiny G7¹¹ a Rady EU–USA pro obchod a technologie bude usilovat o větší evropskou přítomnost na příslušných mezinárodních fórech. Tuto práci podpoří nově zřízené *centrum excellence EU pro normy* oznámené v této strategii. Komise bude sledovat zavádění mezinárodně dohodnutých klíčových internetových norem a tyto údaje a související osvědčené postupy zpřístupní na internetových stránkách EU, které monitorují internetové normy. Komise rovněž navrhne možná politická opatření na podporu zavádění klíčových internetových norem, jako je IPv6¹².

Zavedení požadavků na udržitelnost v rámci ekodesignu a nadcházející iniciativa pro udržitelné výrobky budou vyžadovat vypracování norem pro evropský trh. EU by měla usilovat o podporu celosvětového přijetí těchto norem s cílem zajistit širší mezinárodní sledování základních politických cílů a zajistit konkurenční výhodu pro průkopnická odvětví.

Komise rovněž monitoruje mezinárodní normalizaci v oblasti řízení kosmického provozu a rozvíjí přístup EU vzhledem k přímému dopadu uvedené normalizace na bezpečné a udržitelné využívání kosmického prostoru a k úloze kosmických technologií v úsilí EU o technologickou suverenitu. V rámci akčního plánu pro synergie mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem¹³ předloží Komise v úzké spolupráci s dalšími klíčovými zúčastněnými stranami plán na podporu využívání stávajících hybridních civilních/obránných norem a převezme vedoucí úlohu při vytváření nových norem na mezinárodní úrovni.

Komise vyzývá členské státy EU, aby podporovaly účast občanské společnosti, odborníků z malých a středních podniků, odborů a zástupců spotřebitelů v mezinárodních normalizačních činnostech. Vzhledem k tomu, že normy nejen regulují technický aspekt výrobku, ale mohou mít dopad na lidi, pracovníky a životní prostředí, může inkluzivní přístup zahrnující více zúčastněných stran přinést důležitou kontrolu a vyváženost při tvorbě norem.

Sociální, environmentální a etické hodnoty EU jsou sdíleny s mnoha podobně smýšlejícími globálními partnery. V obchodních dohodách, které EU uzavřela, již hrají při prosazování cílů EU v oblasti normalizace úlohu kapitoly o technických překážkách obchodu a osvědčených regulačních postupech, zejména tím, že podporují přijímání mezinárodních norem obchodními partnery a prostřednictvím spolupráce mezi příslušnými normalizačními orgány. Existuje však prostor pro strategičtější přístup k využívání obchodních dohod a partnerství s cílem podpořit společné zájmy při stanovování mezinárodních norem s klíčovými partnery. Dobrým příkladem spolupráce v oblasti normalizace mezi EU a mezinárodními partnery jsou probíhající diskuse se Spojenými státy o větší

¹¹ Prohlášení ministrů skupiny G7 pro digitální oblast a technologie ze zasedání ministrů (28. dubna 2021).

¹² JOIN(2020) 18.

¹³ COM(2021) 70 final.

spolupráci a součinnosti v rámci Rady pro obchod a technologie nebo budoucí diskuse o normách v plánovaných digitálních partnerstvích s Japonskem, Korejskou republikou a Singapurem.

Komise bude pokračovat v dialogu s dalšími zeměmi, například Čínou, a prozkoumá možné oblasti spolupráce, kupříkladu na podporu Zelené dohody pro Evropu. V zájmu posílení hospodářských vztahů Unie se sousedními zeměmi a dalšími důležitými partnerskými regiony, například Afrikou, Latinskou Amerikou a Karibikem, je nezbytné podporovat a usnadňovat přijímání evropských a mezinárodních norem těmito zeměmi, jakož i jejich účast na stanovování norem. Za tímto účelem Komise vypracuje iniciativy, mimo jiné na základě stávajících partnerství a projektů spolupráce mezi evropskými normalizačními organizacemi a normalizačními orgány ve třetích zemích. Rovněž využije strategii Global Gateway (Globální brána) k prosazování těchto norem prostřednictvím svých činností v oblasti financování infrastruktury¹⁴. Pro podporu vedoucí úlohy EU při stanovování celosvětových norem je stejně důležitá úloha mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací.

Komise:

- vytvoří s členskými státy EU a národními normalizačními orgány mechanismus pro monitorování, sdílení informací, koordinaci a posílení evropského přístupu k mezinárodní normalizaci (ISO, IEC, ITU a další příslušná mezinárodní fóra), který bude podporován *centrem excellence EU pro normy*,
- podpoří rozvoj a zavádění mezinárodních norem pro svobodný, otevřený, přístupný a bezpečný globální internet a zřídí internetové stránky EU pro monitorování internetových norem,
- bude sledovat účinné provádění stávajících závazků týkajících se normalizace v obchodních dohodách EU a tyto obchodní dohody stejně jako dialogy o regulaci a digitální partnerství bude využívat ke spolupráci v oblasti normalizace s podobně smýšlejícími partnery ve strategických oblastech a ke koordinaci postojů v mezinárodních normalizačních orgánech,
- bude podporovat mezinárodní spolupráci v oblasti normalizace a norem EU prostřednictvím Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) – Globální Evropa a programem Horizont Evropa, mimo jiné s cílem podpořit zapojení zúčastněných stran na mezinárodní normalizaci (malé a střední podniky, občanská společnost, akademičtí pracovníci),
- bude financovat projekty v oblasti normalizace ve vybraných afrických zemích v rámci své politiky rozvojové spolupráce a strategie Global Gateway. EU bude podporovat klíčové evropské normy v partnerských zemích s perspektivou přistoupení / užší integrace do vnitřního trhu EU, počínaje zeměmi v sousedství EU.

V. Špičkové inovace, které podporují aktuálnost norem

Vedoucí postavení EU v oblasti normalizace závisí na inovační kapacitě jejích průmyslových ekosystémů. Projekty EU v oblasti výzkumu, vývoje a inovací umožňují, aby se nové technologie dostaly do vyspělejší fáze, což podpoří jejich použitelnost ve větším měřítku a pomůže jejich uplatnění na trhu. Proto je třeba při stanovování a přenosu příslušného výzkumu pro nové normy více využívat evropskou základnu v oblasti výzkumu a inovací, mimo jiné prostřednictvím programu Horizont Evropa a programů, které mu předcházely.

Prenormativní výzkum financovaný EU na podporu potřeb v oblasti normalizace má nevyužitý potenciál. Náležité přidělování zdrojů na prenormativní výzkum může pomoci zajistit, že se Evropa ujme vedoucí úlohy v procesu mezinárodní normalizace. Každoroční akce Komise „prognóza v oblasti normalizace“ v rámci iniciativy „Putting (more) Science into Standards“ (Zavádění (více) vědeckých poznatků do norem) ve spolupráci s výbory CEN a CENELEC je důležitým krokem, jehož cílem je včas určit budoucí příležitosti v oblasti normalizace a vybudovat důležité vazby mezi výzkumnými, novátorskými a normalizačními společenstvími.

¹⁴ JOIN(2021) 30.

Důležitou úlohu zde hrají program Horizont Evropa a program Euratomu pro výzkum a odbornou přípravu, mimo jiné prostřednictvím svých přímých akcí a partnerství, jako jsou společné podniky a program Digitální Evropa, jakož i společné plány pro průmyslové technologie Evropského výzkumného prostoru. Předjímají potřeby normalizace a propojují strategické priority s prenormativním výzkumem. Z tohoto důvodu proces hodnocení a přezkumu projektů výzkumu, vývoje a inovací financovaných EU již zohledňuje potřeby normalizace, například jako součást klíčových ukazatelů výkonnosti a povinností v oblasti podávání zpráv.

Komise posoudí, jak lépe podporovat výzkumné pracovníky a inovátory, kteří se účastní projektů výzkumu, vývoje a inovací financovaných EU, aby se mohli zapojit do příslušných normalizačních činností. Spustí platformu „Standardisation Booster“, která pomůže příjemcům, jejichž výsledky výzkumu v rámci programů Horizont 2020 a Horizont Evropa pravděpodobně povedou k revizi nebo vytvoření normy, testovat relevantnost jejich výsledků pro normalizaci. Včasné zapojení výzkumného a inovačního společenství do tvorby norem také poskytuje příležitost k budování odborných znalostí a dovedností v oblasti normalizace. Výzkumní pracovníci, nově založené a začínající podniky dnes často nepovažují normalizaci za prioritu: nejsou si vždy vědomi výhod normalizace, nemají potřebné zdroje nebo se domnívají, že čas strávený normalizačními činnostmi není dostatečně odměňován. Jednotný přístup k usnadnění normalizačních činností a ke zvýšení strategického povědomí mezi výzkumnými pracovníky a inovátory bude podporován zvláštním evropským kodexem správné praxe pro výzkumné pracovníky v oblasti normalizace.

Kromě výzkumu, vývoje a inovací závisí úspěšné zavádění norem přímo na tom, jak rychle lze v celé Unii vytvořit rozhodující trhy. Budování kritického množství pro včasné zavedení technologií, jako jsou propojené automobily, inteligentní továrny a digitální systémy zdravotní péče, vytváří evropský impuls, který podporuje vedoucí postavení EU v těchto oblastech. V této souvislosti mají realizační programy, například Nástroj pro propojení Evropy (CEF) a program Digitální Evropa, zásadní význam pro budování průmyslových kapacit v Evropě na základě celosvětových norem, přičemž jejich úloha by měla být v budoucnu posílena.

Normy budoucnosti by měly přejít od textů k strojově čitelným formátům, které jsou uživatelsky vstřícnější, zejména pro malé a střední podniky. Komise tento přechod podpoří. Kromě toho vyzve evropské normalizační organizace, aby do svých činností začlenily řešení s otevřeným zdrojovým kódem, což může malým a středním podnikům poskytnout rychlá řešení interoperability při uskutečňování technologických řešení.

Komise:

- spustí platformu „Standardisation Booster“ na podporu výzkumných pracovníků v rámci programů Horizont 2020 a Horizont Evropa, aby mohli testovat relevantnost svých výsledků pro normalizaci,
- do poloviny roku 2022 vypracuje kodex správné praxe pro výzkumné pracovníky v oblasti normalizace s cílem posílit vazbu mezi normalizací a výzkumem/inovacemi prostřednictvím Evropského výzkumného prostoru (EVP).

VI. Zajištění budoucích odborných znalostí v oblasti normalizace – potřeba vzdělání a dovedností

Používání norem roste, význam normalizace pro konkurenceschopnost a veřejný zájem je nesporný, avšak obecné povědomí a odborná příprava v oblasti normalizace jsou relativně malé. V oblasti normalizace neexistuje žádné formální vzdělávání ani odborná příprava. Řada podniků v EU – ať už velkých, či malých – postrádá strukturovaný a strategický přístup k normalizaci, který by odpovídal jejímu významu pro různé hospodářské činnosti, ať už jde o soulad s právními předpisy, přístup na trh, nebo obecnou obchodní strategii.

Jde o znepokojivou skutečnost, která se odráží v celkových obtížích s náborem technických odborníků pro práci na rozvoji normalizace. S cílem dosáhnout výsledků ve všech zásadních aspektech tvorby norem se úspěch evropského systému normalizace musí opírat o velký počet odborníků z průmyslu, veřejné správy, občanské společnosti, výzkumu nebo akademické obce. Evropský systém normalizace byl z velké části úspěšný díky investicím podniků, univerzit, výzkumných institucí a orgánů veřejné správy. Evropa potřebuje nejlepší odborníky na normalizaci, aby mohla úspěšně plnit své globální ambice a podporovat digitální, zelený a odolný jednotný trh.

Tento problém ještě zhoršuje nadcházející generační výměna. Mnoho odborníků, kteří v posledních desetiletích v oblasti normalizaci pracovali, odejde do důchodu. Zároveň se situace v oblasti normalizace stává složitější: nové technologické výzvy a horizontální aspekty, jako je umělá inteligence, ochrana údajů nebo kybernetická bezpečnost, budou při tvorbě norem vyžadovat nové dovednosti. Normalizační činnosti existují na různých úrovních, přičemž iniciativy v národních, evropských a mezinárodních organizacích jsou základem trendů a uskutečňování normalizace.

Důležitým podnětem k rozšíření povědomí a znalostí o normalizaci v oblasti vzdělávání může být rozvoj specializovaných modulů zaměřených na normalizaci v ekonomických, právnických nebo inženýrských studijních oborech. Komise bude podporovat pořádání univerzitních dnů zaměřených na oblast normalizace s cílem zvýšit informovanost akademických pracovníků a studentů. Platformy mezi akademickými pracovníky činnými v oblasti normalizace, například Akademie EU Evropské komise¹⁵, mohou být fórem pro výměnu informací a stimulaci rozvoje výukových modulů.

Větší dosah v rámci regionů a klastrů může být účinným nástrojem k podpoře znalostí o normalizaci a k motivaci rozvoje odborných znalostí v oblasti normalizace prostřednictvím odborného vzdělávání a přípravy (OVP). V rámci programů financování EU existuje potenciál prenormativních činností, v jejichž rámci výzkumní pracovníci získávají důležité znalosti, které by mohly přispět k rozvoji norem. Vzhledem k tomu, že dosud neexistují žádné iniciativy na zhodnocení těchto odborných znalostí mezi výzkumnými pracovníky, Komise začne v rámci akcí spolupráce v oblasti vědy a technologie (COST) zkoumat možnost využití specializované sítě pro výzkum týkající se norem.

Komise:

- bude pořádat univerzitní dny zaměřené na oblast normalizace s cílem podpořit povědomí o normalizaci mezi akademickými pracovníky a studenty,
- zavede iniciativy pro mladé výzkumné pracovníky a sítě z programu Horizont Evropa a programu Euratomu pro výzkum a odbornou přípravu, včetně sdružení COST, za účelem zhodnocení výzkumu a inovací prostřednictvím normalizace a prenormativního výzkumu,
- využije platformu Akademie EU Evropské komise pro šíření e-learningových materiálů odborné přípravy v oblasti normalizace; v rámci fóra na vysoké úrovni podpoří rozvoj a šíření akademických výukových modulů zaměřených na normalizaci s cílem přilákat a vyškolit mladé odborníky v této oblasti a podpořit příležitosti k rekvalifikaci.

VII. Další postup – budoucnost evropského systému normalizace

Normy nejsou samy o sobě účelem. Jsou zakotveny v politických cílech zaměřených na konkurenceschopnost průmyslu, volný pohyb zboží a služeb na vnitřním trhu, inovace, bezpečnost, ochranu spotřebitelů, pracovníků a životního prostředí, jakož i otevřenou strategickou autonomii a klimaticky neutrální, odolné a oběhové hospodářství. Je proto nanejvýš důležité zajistit použitelnost, účinnost a užitečnost norem v rámci průmyslových hodnotových řetězců, včetně malých a středních podniků a společenských aktérů.

EU má potenciál stát se předvojem a vůdčí silou při stanovování norem na mezinárodní úrovni a využít svoji spolupráci s dalšími podobně smýšlejícími mezinárodními partnery, zejména pokud jde o

¹⁵ <https://academy.europa.eu/>

budoucí technologické oblasti strategického zájmu. Komise je proto odhodlána zajistit, aby se evropský systém normalizace stal funkčnějším a pružnějším, a aby byly zajištěny normy, které zvyšují konkurenceschopnost našich průmyslových odvětví, slouží veřejnému zájmu EU, podporují udržitelnost a zachovávají a posilují demokratické hodnoty.

Transparentnost procesu vypracovávání norem přispěje k odstranění překážek v procesu jejich tvorby a ke zvýšení účinnosti evropského systému normalizace. Transparentnost rovněž umožní veřejným a soukromým subjektům lépe se seznámit se stávajícími nedostatky a budoucími potřebami v oblasti norem.

Pro úspěch evropského systému normalizace bude mít zásadní význam zapojení a pravidelný příspěvek všech příslušných aktérů – včetně interinstitucionálních partnerů, evropských normalizačních organizací, občanské společnosti, průmyslu a akademické obce – a účinnost systému brzd a protivah.

Touto strategií Komise posiluje úlohu EU jako předního globálního aktéra při tvorbě norem, podporuje hodnoty EU a poskytuje průmyslu konkurenční výhodu.

Komise:

- v zájmu větší transparentnosti evropského systému normalizace zveřejní spolu s ročním pracovním programem Unie a průběžným plánem pro normalizaci IKT v oblasti evropské normalizace roční přehled plánovaných, současných a dokončených normalizačních činností.